

Projectbeschrijving

LIFE+ project 'Let the raised bogs grow'

Hoogveenherstel Mariapeel

De aaneengesloten natuurgebieden Deurnsche Peel en Mariapeel krijgen de komende jaren een enorme impuls; de kwaliteit van het hoogveen moet daarmee sterk gaan verbeteren. De belangrijkste doelstelling van deze gebieden is het herstel van het hoogveen. Daarvoor moet de waterstand aanzienlijk verbeterd worden: een hoge en stabiele waterstand is nodig om het veenmos weer volop te laten floreren.

Veel van de projecten die nu in de Pelen uitgevoerd worden zijn daarop gericht. De eerste resultaten zijn bemoedigend: op veel plaatsen is weer veenmos te zien. Dit hoogveen zorgt voor de terugkeer en behoudt van zeldzame, beschermde planten en dieren. Er broeden ongeveer negentig soorten, zoals de geoorde fuut, de blauwborst en de sprinkhaanzanger. In najaar en voorjaar bezoeken kraanvogels de Peel en in de winter verblijven er duizenden ganzen. Bijzondere vlinders en libellen leven er en ook de zeldzame gladde slang vindt er zijn onderkomen.

LIFE+ maatregelen Mariapeel

In de bestaande natuur van de Mariapeel (1100Ha), het Limburgse deel van de Peelvenen, nemen we maatregelen om verdroging tegen te gaan en waterstromen te scheiden. Het doel is om stabiele waterpeilen te krijgen die hoogveenontwikkeling mogelijk maakt. Om dit te bereiken wordt er ongeveer 40 kilometer watergang gedempt, afgedamd of worden de sloten ondieper gemaakt. Langs ongeveer vijf kilometer van het natuurgebied wordt een kade gelegd.

Door dat het gebied de laatste tientallen jaren steeds droger werd, heeft zich op veel plaatsen bos gevormd. Het bos verdampt veel water waar door het gebied nog droger wordt. Om deze vicieuze cirkel te doorbreken worden vele tientallen hectaren bos gekapt. Op andere plaatsen wordt de Peel zo nat dat het bos doodgaat en daardoor op termijn verdwijnt. Daarnaast verwijderen we de Trosbosbes. Deze soort is overwoekert het veenmos en daarmee bedreigend voor de kwaliteit van het hoogveen.

Met dit project wordt invulling gegeven aan de opgaven zoals die geformuleerd zijn in het landinrichtingsplan Mariapeel-Deurnsche peel en het beleid zoals dat door provincie Limburg en voor het N2000-gebied is geformuleerd. Dit project geeft uitvoering aan de Integrale gebiedsuitwerking(IGU) Peelvenen-Mariapeel welke voortkomt uit het Meerjarenprogramma Plattelandsontwikkeling van de provincie Limburg.

Mede dankzij het Europese LIFE+ subsidieprogramma en financiering uit de Meerjarenovereenkomst met de provincie Limburg, kunnen deze plannen door Staatsbosbeheer tot uitvoering worden gebracht.

Nieuwe natuur Grauwveen

Ten noorden van de Mariapeel is het Grauwveen. Dit gebied ligt lager dan de Mariapeel en daardoor stroomt er ondergronds veel water vanuit de Mariapeel naartoe. Tot voor kort hadden die gronden een landbouwbestemming en werden door bemaling

drooggehouden: het water werd dus continue vanuit de Mariapeel afgevoerd. De voormalige landbouwgronden zijn inmiddels aangekocht en 58 ha daarvan wordt door Staatsbosbeheer ontwikkeld tot natuurgebied. De bemaling wordt gestopt waardoor er geen water meer uit het Grauwveen wordt afgevoerd waardoor ook de afvoer van uit de Mariapeel wordt gestopt. Gebruikmakend van de natte situatie in het Grauwveen, wordt er ook een ven aangelegd. Voor veel watervogels een ideaal gebied. Misschien komen er kraanvogels pleisteren of nog spannender, gaan ze er broeden. Het Grauwveen wordt zo een nat natuurgebied. Ook met dit plan wordt invullen gegeven aan de Integrale gebiedsuitwerking Peelvenen–Mariapeel. Het plan wordt door Staatsbosbeheer gefinancierd vanuit de Meerjarenovereenkomst met de provincie Limburg.

Staatsbosbeheer - Aan deze kaart kunnen geen rechten worden ontleend

Topografie: Copyright © 2006, Dienst voor het kadaster en openbare registers, Apeldoorn dec. 2013

Maatregelen hoogveenherstel

Toelichting op maatregelenpakket LIFE+ Mariapeel

Hydrologische Maatregelen

Hieronder zijn de maatregelen beschreven aan de hand van de eenheden uit legenda van kaart Ontwerp hydrologische maatregelen Mariapeel, 3 december 2013

1) Maatregelen kunstwerken

Op de aangegeven locaties worden duikers of stuwen geplaatst, behouden of verwijderd. Exacte maatvoering van deze kunstwerken wordt nog uitgewerkt. Stuwen worden uitgevoerd als V-stuw, om afvoer zo te kunnen reguleren dat fluctuaties in het waterpeil beperkt blijven.

2) Maatregelen kanalen en wijken

- Verondiepen Defensiekanaal om weglekken van water tegen te gaan. In groot deel van het defensiekanaal zal de leemlaag in de ondergrond hersteld worden om wegstromen van water naar ondergrond tegen te gaan. Kanaal zal verondiept worden tot 0,5m onder maaiveld, mede om kanaal als cultuurhistorisch element zichtbaar te houden. Materiaal (zand/leem) hiervoor zal worden aangevoerd van buiten het plangebied. In het voorjaar van 2013 is deze maatregel besproken met de RCE aangezien het Defensiekanaal aangemerkt is als rijksmonument. Aangezien het kanaal als lijn element behouden en zichtbaar blijft zijn er door de RCE geen bezwaren geuit tegen het verondiepen van het kanaal.
- Dempen Hoofdwijk met materiaal (zand) van buiten het plangebied om drainerende werking tegen te gaan.
- Dempen/verondiepen en afdammen van wijken 1 t/m 12 met in terrein (op de oever) aanwezig materiaal. Het materiaal op de oevers zal afgegraven worden tot op het oorspronkelijke maaiveld. Duidelijk is dat het aanwezige materiaal niet voldoende is om de wijken geheel te dempen. Daarmee blijven groten delen van de wijken zichtbaar in het landschap. Waar ondoorlatende laag is doorgraven wordt deze hersteld. Dammen worden tot op maaiveld aangelegd.

Bijgevoegd zijn de principe profielen van de te dempen/verondiepen watergangen.

3) Werkzaamheden in bos

In het project wordt gestreefd naar hoogveenherstel op systeemniveau. Grote oppervlakten bos horen niet thuis in een kenmerkend hoogveensysteem. Areaal bos en areaal struweel wordt daarom verkleind om bij te dragen aan hoogveenherstel. Het aanwezige bos verstoort de verdere hoogveenontwikkeling in het gebied door verdamping van water (met name in droge zomerse periode een probleem), door afspoeling van stikstof dat op de bladeren wordt opgevangen en bij regenval geconcentreerd op de ondergrond terecht komt en door verrijking van de ondergrond met voedingsstoffen agv. bladval.

Het hout dat gerooid wordt, wordt afgevoerd uit het plangebied omdat met achterlaten in het gebied veel voedingsstoffen in de ondergrond terecht komen.

Uitgangspunten daarbij zijn:

- Het bos in een zone van 25 meter rondom bomen waar nesten van roofvogels in zitten en/of die staan op dassenburchten wordt niet verwijderd of gedund.
- Bos dat een belangrijke broedbiotoop is voor onder meer Wielewaal en Fluiter blijft ook gespaard. Waardevolle (solitaire) bomen worden gespaard.
- Langs de randen van plangebied blijft in een zone van 25m bos staan als invanggebied voor stikstof uitstoot van buiten het gebied.
- Vanuit landschappelijke redenen wordt het bos op de hogere dekzandruggen (oa. Vossenheuvel) en langs de Helenavaart behouden.
- Om bodem verstoring te voorkomen zullen de stobben niet verwijderd worden behalve op de plekken waar het materiaal gewonnen moet worden voor het dempen/verondiepen en afdammen van watergangen (op de oevers van deze watergangen).
- Er zal geen sprake zijn van een kale kapvlakte; een deel van de bomen blijft staan;

- 3 solitaire bomen sparen per ha;
 - 3 groepen bomen sparen per hectare met een kroonprojectie van 15 tot 20 m² per groep;
 - te sparen bomen/groepen dienen verspreid te staan over het perceel op aanwijzing van de ecooloog en in overleg met de opdrachtgever
 - de diameter van te sparen bomen varieert van 15 tot 50cm.
 - per ha worden 10 bomen (diameter ± 25 cm) afgezaagd op 3m hoogte
- Vrijmaken van werkgang → Voor het dempen/verondiepen en afdammen van watergangen moet een werkpad vrijgemaakt van bomen. Voor de wijken en kanalen wordt aan weerszijde een strook van 10 meter vrijgemaakt van bomen en voor sloten en greppels is dit een strook van 5 meter aan weerszijde van de watergang. Om het Defensiekanaal te verondiepen zullen de bomen op het oostelijk talud van het kanaal verwijderd worden.
 - In delen van het bos zijn reeds veenmossen aanwezig, voor de delen waar veenmos onder de bomen zit is het niet wenselijk om het bos weg te halen.

4) Bestrijding Trosbosbes

In zuidelijk deel van plangebied zal machinaal trosbosbes verwijderd worden. Areal te verwijderen planten in aangeven voor zowel trosbosbes als voor trosbosbes dat onder bos staat.

5) Maatregelen Sloten en Greppels

Dempen of afdammen van sloten en greppels met in het terrein (op de oever) aanwezig materiaal. Een sloot in Mariaveen zal gevuld worden met hout uit het gebied als proef voor CH₄ productie ten behoeve van de ontwikkeling van veenmos.

6) Maatregelen kades

Kades (met en zonder leemkern) worden aangelegd om gewenste compartimentering te realiseren. Exacte maatvoering moet nog worden bepaald. Voor kades met leemkern zal in de ondergrond gegraven worden naar de zwartveenlaag (30–50cm onder maaiveld) zodat de leemkern van de kade daarop kan aansluiten. Op locaties waar geen leem in de ondergrond zit wordt geen leem in de kade aangebracht.

Bijgevoegd zijn de principe-profielen van de aan te leggen kades.

Om te komen tot een goede compartimentering voor hydrologisch herstel wordt de kade langs de Hoofdwijk op een drietal plekken doorgraven. Hiermee verdwijnt ook de belangrijke recreatieve verbinding van het hart van de Mariapeel met Griendtsveen en ontstaat de mogelijkheid een natte/stille natuurkern te ontwikkelen. Om recreatief gebruik van het gebied te geleiden en het gebied te kunnen beleven dient hiervoor een nieuwe recreatieve verbinding in de plaats te komen. Het exacte tracé van deze alternatieve verbinding is nog niet vastgesteld. Het zoekgebied voor deze verbinding, om de stille kern heen, is de Horster Driehoek.

Om hydrologische redenen zal de kade/weg door natuurterrein Grauwveen doorgraven worden. Aangezien deze paden verder onbruikbaar worden als gevolg van een verhoging van de waterstand of gebruik niet wenselijk is ivm. de realisatie van een natuurkern is een duiker op deze plaatsen niet wenselijk.

7) Overige maatregelen

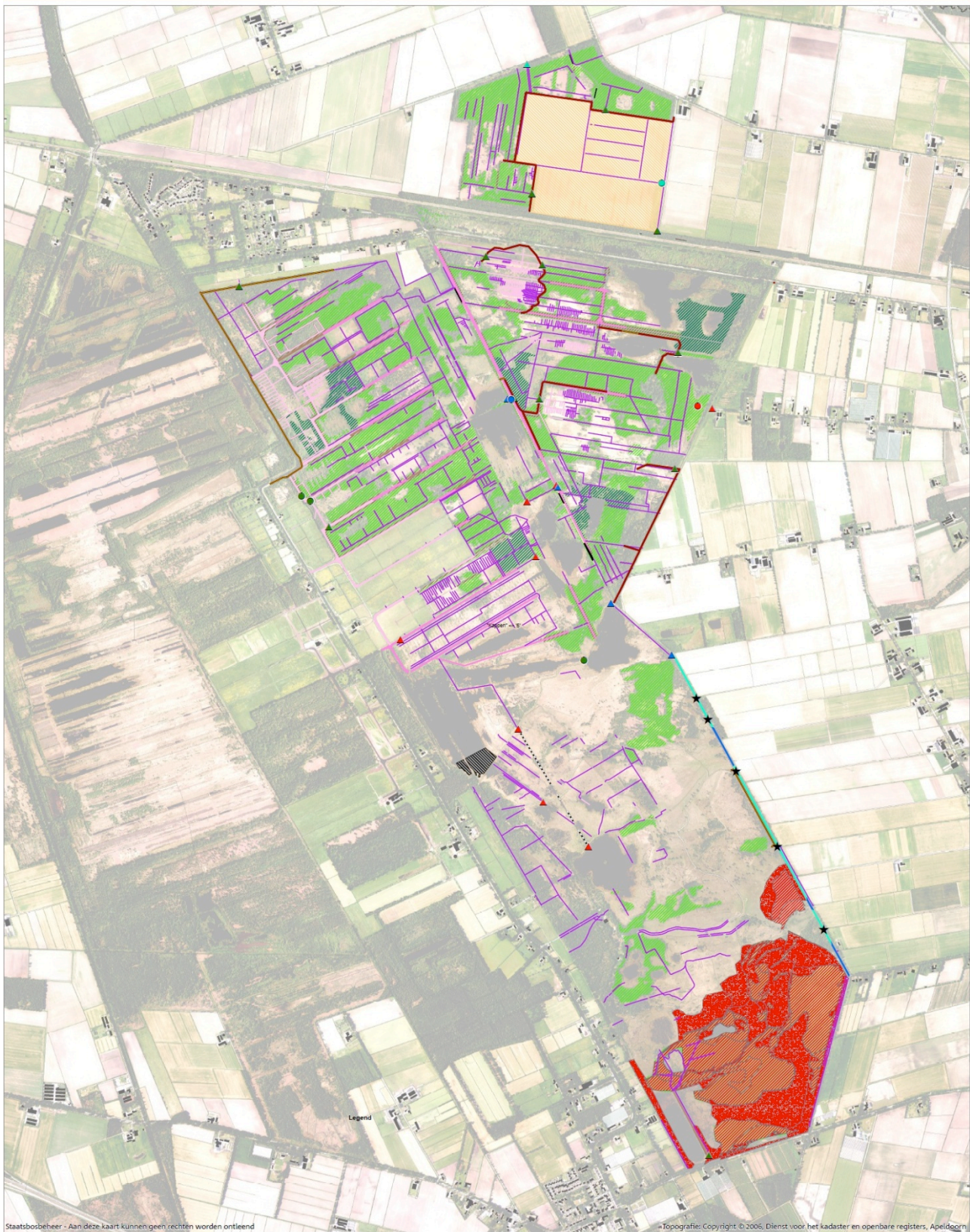
Een deel van de grote waterplas in Mariaveen zal opgevuld worden met hout voor een proef CH₄-productie. Daarnaast kan dit hout een ontwikkelingsbasis vormen voor veenmos in deze diepe plas, tevens breekt het hout de golfslag waardoor veenmos meer kansen krijgt zich hier te vestigen.

In het natuurontwikkelingsgebied Grauwveen zullen een aantal voormalige landbouw percelen worden omgevormd naar nieuwe natuur. Hiervoor zal maaiveld volgend (een deel van) de bouwvoor afgegraven worden (30–50cm) en de aanwezige drainage worden verwijderd worden. Dit met als doel om een ven / plas-dras situatie te krijgen als pleisterplaats of leefgebied voor de kraanvogel.

Ontwerp Hydrologische Maatregelen Mariapeel

3 december 2013

Staatsbosbeheer - Aan deze kaart kunnen geen rechten worden ontleend

Topografie: Copyright © 2006, Dienst voor het kadaster en openbare registers, Apeldoorn

Datum: 16-09-2013
 Maker: GeoLoket
 Opmerkingen: geen
 Schaal: 1:7.000

- Maatregelen kunstwerken**
- ▲ Cultuur afsluiten
 - Gemaaft verwijderen
 - Cultuur aanbrengen
 - ▲ Sluis plaatsen

- Ducter verwijderen
- ▲ Ducter verwijderen
- ▲ Ducter verwijderen
- Ducter verwijderen
- ★ Te verwijderen dammen met oukers en pelsticht

- Maatregelen kanalen en wijken**
- Verwijderen Delfwaterkanaal met herstel leemlaag
 - Verwijderen Delfwaterkanaal
 - Verwijderen kanalen en wijken (met aanleg materiaal)
 - Gemaaft kanalen en wijken
 - Algemeen kanalen en wijken

- Werkzaamheden in bos**
- Verwijderen struiken
 - Bomen verwijderen bij verligging
 - Bomen verwijderen voor herstel heide- en hoogveenvegetatie
 - Bevestiging Tronkschubbers
 - Concentraties te bestrijden Tronkschubbers
 - Te kassippen Tronkschubbers onder te verwijderen bomen

- Maatregelen sloten en greggels**
- Gemaaft sloten en greggels
 - Algemeen greggels en sloten
 - Opvullen met hout (soort) Ouk producties

- Werkzaamheden kades**
- Aan te leggen kade met deernis
 - Aan te leggen kade zonder deernis
 - Kade verleggen tot maaiend

- Overige maatregelen**
- Opvullen met hout (soort) Ouk methode
 - Verwijderen drainage, aangelegde maaielandverlegging

Maatregelenkaart is ook als los bestand bijgevoegd